

Տ Ի Ե Ջ Ե Ր Ք Ի Հ Ա Յ Ե Լ Ի Ն

(Թարգմանչաց տօնին առիթով.)

Հայ հոգեբանութիւնն յատկանշող, անոր փոթորկումներուն ու կոծին էութիւնն յաւերժացնող հայ լեզուն՝ տիեզերքի մեծ հայելին է, ուր նիւթն ու իտէալը իրենց բազմազան երևոյթներով կը ցոլան, ուր ցեղին ըմբոստ սիրտը կ'արիւնի, ուր կը փողփողէ հայ մտածումը լալկան բայց լուրջ, գեղեցիկ և հզօր, և անոր հետ՝ Ե. դարէն ի վեր՝ բոլոր մարդկութեան դարաւոր ստեղծագործութիւնները:

(Օտար ինքնութիւնները հայացնելու ճիգը՝ մեր Ե. դարու թարգ-

մանիչներուն ըով՝ բնծայած է լեզուին բոլոր այն յղկուած դարձուածը-
ները և հաստատուն ասացուածքները որ վերջնականապէս կազմած են
լեզուին հոգեբանութիւնը : — Անոնք օտարն արտայայտելէ զատ՝
անզգալարար թարգմանած են իրենց անհատականութեան ներաշխարհը :
Աստուածաշունչի թագուհի բարբառին մէջ կը խօսի Սահակն հայրա-
կան՝ իր թափանցող մտածումին քարոզով : Հոն է երկնազգեցիկ Մաշ-
տոցը իր պայծառատես հոգիին մեղրերով ու իմացականութեան անուշ,
ներշնչող շեշտով : Եզնի՛կը վճիտ, որ զաղափարական լճակներու խաղաղ
տեսիլին կը նմանի և իմաստասէր ձգտումներու աստղեր իր հեզուկին
ծո՛ցը կը սրբամաքրէ, իրեն վերագրուած տողերու խորքը կ'երգէ, կ'ե-
րագէ ու կը փոթորկի կարծես : Մե՛ծ Եզիշէն կ'ընծայէ լեզուին իր
երեսկայութեան հնոցէն բոցեր, իր արիւնէն ուժը մարտնչումի և եր-
բեմն վիրաւոր հառաչանքի մը սե՛ւ ալիքը : Ու շլրանար դեռ : Շատ են
թարգմանիչները, անհուն է անոնց ազգեցութիւնը՝ ուրկէ ծնաւ հարազատ
յատկանիշը տոհմին — ցեղին հոգին... :

Կ'արժէ տօնել ձեր յիշատակը, ո՛վ թարգմանիչ հայրեր, Ձե՛ր՝ ու-
րոնց ստուերներուն ետեւն Նարեկացին մրրկելէն նուաղեցաւ : Շնորհալին
գեղգեղեց լալահասաչ դաշնակութեամբ : Մխիթարն ու Բագրատունին
պաշտումի ներշնչումով ընթացան և Նահապետը հառաչեց ու յուսաց... :

Յիշատակի արցունքոտ ու մխիթարիչ դողով պիտի տրոփէ հայ
հոգին Ձեզի՛ համար, ո՛վ անցեալի լուսանիւթին հուրերը, ո՛վ աննիւ-
թօրէն գեղեցիկ ոգիները մեր հին բայց տեւող վերածնունդին : Դարերու
ամպին մէջ տանջուած հայ մտածումը այսօր դեռ կենդանի և հզօր,
հն՛ց մըն ալ կը փարի ձեր յուսերթութեան իտէալին : Լսեցէ՛ր ո՛վ հայրեր
ճառագայթներու աշխարհէն, մտի՛կ բրէք այսօրուան աւաչներուն, որոնց
ներսը կ'արծարծի կայծանիշ կրակը ձեր որդիներու երախտիքին ու
կ'անհունանայ շեշտը ձեզ փառարանող թրթիռներուն : Ձեր գերեզման-
ներէն՝ եթէ ունիք, վասնզի մեր սրտերուն ալքն էք թաղուած ու կ'ա-
պրիք անտեսօրէն հայ աչքերու ճաճանչին, հայ գանկերու տաճարին
մէջ, լսեցէ՛ր, այսօրուան ձայնին, ո՛վ թարգմանիչ հայրեր, որ վերյի-
շումի քաղցրութիւններով կ'ուզէ օծել ձեզ, որ ձեր իտէալներուն, ձե՛զ
համար կը խնդրէ պսակն Աստուծոյ... :